

RÜŞTÜ BOZKURT

Kriz sonrasında öncü alanlara yatırım

Günahsız insan kanı dökülmesine yol açacak bir "savaş çılgınlığı" karşısında "uyanık olma çağrısı" son derece önemli. Ben bu çağrıya, yoğun bir biçimde tartışılmaya başlayan bir başka boyut eklemek istiyorum: Savaşlara kaynak ayırarak kalkınma yerine, önümüzde duran, kan dökmeyi değil, "akıl teri" dökerek altından kalkmayı önereceğim.

Kriz konusunda düşüncelerimi yazdım; "alternatif tepki stratejileri" üzerine öngörülerimi önceki üç yazımda paylaştım. Ayıklama, mevcudu koruma ve fırsatları değerlendirme stratejilerinden sonra, sıra "öncü alanlara yatırım yapma" konusunu tartışmaya geldi. Siz okuyucularımla, özellikle büyük krizlerden sonra oluşan temel refleksin ne olduğunu paylaşmak istiyorum. Eski Çağlar Tarihi üzerinde çalışan bir tarihçi dostumun kitabından daha sonra ayrıntılarıyla söz edeceğim. O tarihçi dostum, Sümerler'den Hititler'e kadar eski uygarlıklarda, yaşanan büyük krizlerden sonra toparlanma döneminde "çağ atlama" olgusunun her zaman geçerli olduğunu anlattı. Tunç Çağı'ndan Demir Çağı'na geçişte de bir çöküşün yarattığı "yaratıcı yıkıcılığın" olduğunu söyledi.

Şimdi hep birlikte yaşadığımız bu kriz sonrası da sosyoekonomik yaşamda ciddi bir kırılma olacak, "faz değişikliği" yaşayacağız ve birçok karar ve kurumda "dönüşüme" hep birlikte tanık olacağız.

Bu noktada çok tehlikeli bulduğum bir algılamadan söz etmek istiyorum. Son 250 yılda gelişen sanayi çağındaki krizleri irdeleyenler, "...her büyük krizden sonra, ekonomilerin toparlanması savaş sanayisine bağımlı oldu" saptamasını yaparak haklı bir uyarıda bulunuyorlar. Demek istiyorlar ki, "...bu krizden sonra hâkim ekonomiler yeni bir savaş çıkarabilirler. O nedenle, Hintli bir diplomatın sözünü hiç unutmayalım; "Barış için terk dökmeyenler, savaşta kan dökerler."

Günahsız insan kanı dökülmesine yol açacak bir "savaş çılgınlığı" karşısında "uyanık olma çağrısı" son derece önemli. Ben bu çağrıya, yoğun bir biçimde tartışılmaya başlayan bir başka boyut eklemek istiyorum. Savaşlara kaynak ayırarak kalkınma yerine, önümüzde duran, kan dökmeyi değil, "akıl teri" ile altından kalkmayı önereceğim konular üzerine odaklanalım.

Seferberlik ilan ederek, insan ve sermaye kaynaklarımızı odaklamamız gereken üç alan var: Birincisi, giderek dünyamızı tehdit eden, canlı yaşamın yok olmasına yol açma olasılığı alabildiğine artan "fosil yataklara dayalı enerji bağımlılığını" kırmadır. Bu bir "dilek". Üstelik " ...hayat bir çıkarlar çatışması alanıdır" gerçeğini biliyor; "...hiyerarşinin mutlaklığı" konusunda bir yargıya katılıyorsanız, söz konusu dileği çok "naif" de bulabilirsiniz.

Enerji bağımsızlığı konusunda, hybrid motorlardan, hidrojen yakıtına, güneş enerjisinden soğuk füzyona kadar bir dizi araştırmaya daha yoğun emek, zaman ve para ayrıldığını biliyoruz.

ENERİ SAVAŞINDA YERİMİZİ ALALIM

Özellikle "petrol-odaklı mekânsal örgütlenme" ve "birikim sisteminin" karşılıklı bağımlılıklarını bilenlerin, "enerji bağımsızlığına hızlı geçiş" yapılma-

sının güçlüğü konusunda ileri sürecekleri "gerekçelerin" yeteri kadar bol ve etkili olduğundan da kuşku yok. Bilindiği gibi "vesile olmadan dost bağına girilmediği" gibi, vesile yaratılmadan da " ...hiç uyumayan düşmanın gerçek kimliğini anlama" konusu insan doğasında yok. Demek ki, mevcut sistemde "enerji tasarrufu" yaratacak "maliyet düşürme projeleri" atılması gereken ilk adım. Bu konuda gerekli veriye, yeterli enformasyona, ayıklanmış bilgiye ve derinliği olan anlamaya erişmemiz gerek.

İkinci adım; "dünya genelinde enerji bağımsızlığı yaratma alanında ipuçlarını yakalayabileceğimiz eğilimler" üzerinde çalışmadır. Eğer biz dünya genelindeki eğilimlerin ne olduğunu, hangi fırsat ve tehlikeler yarattıklarını, enerji alanında bizim olanaklarımızı ve kısıtlarımızı bir dosyada derlemez, dinamik bir algılama ile sürekli güncelleştirmez, gerekli "endeksleri" yaratarak gelişmeleri izlemezsek, korkarız ki enerji bağımsızlığı çalışmalarındaki trene binmemiz mümkün olmaz.

Üçüncü adım; "işe-odaklanmanın ve kaynakla beslemenin önemini kavramaktır." Enerji alanında çalışan tüm kurumların bugünkü durumunun fotoğrafı çekilmeli. Bu kurumlar arasında işbirliği ve koordinasyon yoksa mutlaka sağlanmalı. Ayrıca, enerji bağımsızlığı konusunda çalışmaların neresinde olduğumuzu net bir biçimde bilmeliyiz.

Dördüncü adım; enerji bağımsızlığa konusunda varlık nedeni olan bir "ana fikir" üretmeliyiz. Bu ana fikir çerçevesinde "yaratmak istediğimiz sonucu" net bir biçimde tanımlamalıyız ki, toplumun insan ve sermaye kaynaklarını bu alanda da doğru yönetmiş olalım.

Beşinci adım; "gözetim ve denetim" işidir. Enerji Bakanımız her ay yarım gününü ayırır, bu konuda nerede, ne yapılıyor konusunu kamuoyuna şeffaf biçimde sunar; işin takipçisi olduğunu hissettirir, alınan sonuçları paylaşır, katkısı olanları ödüllendirir, dalgacılık yapanları teşhir ederse gerçek "ilerleme" sağlarız. Hata yapanın ortaya çıkmadığı, hatalı olduğunu bildiği için kusurların "kutsal şallarla" örtüldüğü bir anlayış geçerliliğini korursa, korkarım ki bu treni de kaçırırız.

Enerjide bağımsızlık alanında ilan edilecek bir seferberlik, barışta ter dökmenin, savaşta kan dökmemenin en güzel yollarından biridir. Gelin bu konuda hepimiz yurttaş olarak gerekeni yapalım, üzerimize düşen sorumlulukları yerine getirelim.

İŞGÜCÜ PROFİLİ YATIRIMLARI

Mevlana'nın dediği gibi, "Ey yüce kitabın örneği insan/Sen de yansır bu âlemi yaratan/ Her şey sensin, her şey senin içinde/ Sen kendinde ara, her ne ararsan."

Yaşamın insan odaklı olduğunu biliyoruz. Kriz sonrasında iş çevresinin talep koşullarının, faktör koşullarının, karşılıklı-bağımlılık ilişkilerinin, birikim sisteminin ve rakip stratejilerinin köklü bir biçimde değişeceğini söylediğimiz zaman kâhinlik etmiş olmayız. Onca kriz yaşadık, değişik gözlemlerle deneyim ve birikimlerimizi artırdık. Çok kolaylıkla kestirebiliyoruz ki, kriz öncesindeki "işgücü profili" değişecek, kriz sonrasının gerek ve yeter şartlarını dikkate alan bir "eğitim-öğretim altyapısı ve uygulamaları" gerekecek.

Asimetrik bir dünyada, "simetrik planlarla" bir yere varılamaz. Bildiğimiz klasik eğitim programları ve içerikleri ile kriz sonrasının işgücü ihtiyacını yanıtlamak mümkün değil. İş çevresinin koşulları değiştiğine göre; eğitim-öğretimle ihtiyaç olan işgücü profili yaratılamaz.

Proje-odaklı eğitim, öğretim aşamasına geçilecektir. Bu eğitim-öğretim sisteminin "esnek, ama gözetlenen ve denetlenen eğitim sisteminin kuralları" yeniden yazılacaktır. Toplumumuz "kültür arka planını" dikkate almadan bir eğitim-öğretim metodu belirlemek, işi daha başından çıkmaza sokmaktır... Gelin, emeğimizi, zamanımızı, paramızı bu konuya odaklayalım; kendimize özgü, rekabet yarışını kazandıracak bir yol ve yordamı birlikte bulalım. İşte size gerçek bir "savaş alanı"... Üstelik bu savaşta kan yok, geleceği güven altına alma var.

AR-GE HER ZAMAN GEREKLİ

Ar-ge olmadan eski bilgileri verim ve yararlı sonuçlara dönüştüremeyiz. Ar-ge çağımızda var olmanın, yaratıcı yeniliğin, rekabet gücünün, geleceği güven altına alacak birikimin gerek şartı.

Herkesin bildiği yeterli bir fikre sahip olduğu ar-ge konusunun ayrıntısına girmek istemiyorum. Ama kaynağı olan toplumlar, savaşlara yönelme yerine, ar-ge olanaklarını artırırlarsa, insanlık için daha hayırlı bir iş yapmış olurlar.

Gerçekten "seferberlik mantığı" ile yaklaşacağımız sorular var. Kriz sonrasında bu konular "öncü alanları" oluşturacak. Biz bu öncü alanların neresinde olduğumuzu iyi belirleyelim.

Asimetrik bir dünyada, "simetrik planlarla" bir yere varılamaz. Bildiğimiz klasik eğitim programları ve içerikleri ile kriz sonrasının işgücü ihtiyacını yanıtlamak mümkün değil. İş çevresinin koşulları değiştiğine göre; eğitim-öğretimle ihtiyaç olan işgücü profili yaratılamaz. Proje-odaklı eğitim-öğretim aşamasına geçilecektir.